

НАВЧАЛЬНА ОЦІНКА СТУДЕНТА У КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ АКАДЕМГРУПИ

АНОТАЦІЯ

Запропонована активізація навчального процесу шляхом підсилення мотиваційного чинника. Під час обґрунтування економічних рішень кращу оцінку отримують ті студенти, чиї варіанти розв'язання задач були кращими за сукупністю заздалегідь означених критеріальних та обмежувальних показників. Висвітлюється досвід застосування мотиваційних оцінок на прикладі економічних дисциплін напряму «Будівництво».

Ключові слова: інвестиційний проект, економічний аналіз, дисконтна ставка, вартість капіталу, кошторисна вартість, чиста зведена вартість, методи амортизації, податок на прибуток.

АННОТАЦИЯ

Предложена активизация учебного процесса путём усиления мотивирующего фактора. При обосновании экономических решений лучшую оценку получают те студенты, чьи варианты решений были лучшими по совокупности заранее заданных критериальных и ограничительных показателей. Освещается опыт применения мотивированных оценок на примере экономических дисциплин направления «Строительство».

Ключевые слова: инвестиционный проект, экономический анализ, дисконтная ставка, стоимость капитала, сметная стоимость, чистая приведенная стоимость, методы амортизации, налог на прибыль.

ANNOTATION

Is proposed the making more active of training process by the way of strengthening the justifying factor. With the substantiation of the economic solutions those students obtain the best estimation, whose the versions of the solutions were best according to the totality of the predetermined criterial and limiting indices. Is illuminated the experience of the application of the justified estimations based on the

Key words: investitsiyniy project, ekonomichcheskiy analysis, discount rate, the cost of capital, estimate cost, clean privedennya cost, metodi of amortization, tax to the profit.investment project, economical analysis, return on investment.

У процесі економічної підготовки майбутніх інженерів-будівельників обов'язково потрібно враховувати, що на них очікує самостійна фахова діяльність у жорсткому конкурентному середовищі. Жодна фірма не триматиме у себе працівника, який не робить достатнього внеску у сукупний прибуток. Якщо йдеться про самостійну підприємницьку діяльність, то слід не забувати про загрозу банкрутства. Водночас, з підписанням Угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом очікується поглиблення конкуренції між вищими навчальними закладами за критерієм умов працевлаштування їх працівників. Звикання до конкурентного середовища має бути корисним і студентам, і викладачам.

На базі багаторічного власного досвіду з запровадження активних методів навчання, що засвідчив велике значення мотивації навчання, нами було запропоновано, щоб навчальна оцінка студента відповідала рівню фахових економічних рішень. Кожний студент імітує діяльність самостійного будівельного підприємства.

Наведемо три приклади отримання конкурентної оцінки за розв'язання окремих задач, тобто за темами змістовних модулів.

Приклад 1. Вивчаються різні п'ять методів амортизації основних виробничих фондів. Студентам запропоновано визначити щомісячні амортизаційні відрахування від первісної вартості будівельних машин та механізмів, щоб починаючи з сьомого кварталу накопичились не менш ніж 4000 тис. грн для поступового оновлення цих фондів. Чинне податкове законодавство передбачає можливість застосування будь-якого з п'яти методів амортизації та зміни амортизаційної політики на початку кожного кварталу [ПКУ, ст.145.1.5]. В результаті розв'язання задачі станом на початок 7 кварталу внесок до амортизаційного фонду становить: 5434 тис. грн (Шеремет В.О.), 4117 тис. грн (Іваненко К.К.), 4486 тис. грн (Петрусь О.М.), 3800 тис. грн (Гудзь Ю.П.). За цією задачею краща оцінка має бути у студента Шеремета В.О. Студент Гудзь Ю.П. отримає найнижчу оцінку.

Якщо б критерієм був показник мінімальної амортизаційної складової у собівартості виконуваних робіт, то перше місце посів би студ. Гудзь Ю.П.

Приклад 2. Є декілька технологічно припустимих варіантів утеплення зовнішніх стін будинку. Слід обрати кращий варіант за критерієм – максимум чистого прибутку за виконання цих робіт, тобто прибутку, що залишиться після сплати податку з нього. Варіабельність завдання зумовлена: різними відпускними цінами на матеріальні ресурси, різною вартістю доставки на будівельний майданчик, а також пільгами з оподаткування прибутку в разі застосування енергоефективних технологій [ПКУ, ст.158]. Переможцем може бути студент, за варіантом якого очікується найвища собівартість робіт, але враховуючи податкові пільги, чистий прибуток буде найвищим.

Приклад 3. Прийнятна ефективність інвестиційного проекту – не менше 22% річних. Визначити оптимальну структуру капіталу за складом та умовами його формування, щоб якомога збільшити різницю між ефективністю

використання капіталу (22%) та середньозваженою вартістю його формування. *Середньозважена вартість капіталу (weighted average cost of capital – WACC)* розраховується з урахуванням структури капіталу за джерелами його формування та вартості залучення коштів за кожним з цих джерел. При цьому є обмеження – частка залучених коштів не може перевищувати 50% загальної потреби. Варіабельність рішень забезпечена різним рівнем сплати дивідендів власникам, різними відсотковими ставками за банківський чи комерційний кредит, можливістю отримати частину нових основних фондів на умовах лізингу тощо.

Приклад конкурсної оцінки за змістовний модуль – контрольна робота з економічної експертизи інвестиційного проекту. Під час експертизи проектів слід винести не просто вирок стосовно ефективності проекту за статичним, незмінним варіантом вихідних даних. Головна задача експерта – виявити внутрішні резерви у фінансово-економічній царині з підвищення ефективності проекту; обґрунтувати відповідну сукупність заходів та рішень, наприклад, умови укладання кредитних угод або взагалі відмову від них, напрями та умови використання тимчасово вільних грошових коштів, у тому числі у формі фінансових інвестицій (відкриття депозитних рахунків у комерційних банках, придбання цінних паперів, зокрема казначейських зобов'язань), умови сплати дивідендів власникам тощо. Дороговказом для інвестора мають бути задані інвестором критеріальні та обмежувальні показники. Приклад наведено у табл. 1.

Таблиця 1

**Задані та очікувані за результатами експертизи
економічні показники інвестиційного проекту**

Показники	Параметри показників	
1. Термін окупності інвестицій ($T_{ок}$)	до 3,5 років	2,3 роки
2. Середня ставка доходності інвестицій (ССД)	$\geq 13\%$ за квартал	14,3
3. Чиста зведена вартість (NPV)	Додатне значення	+ 1504 т. грн
4. Внутрішня норма доходу (IRR)	$\geq 7\%$	7,43%
5. Коефіцієнт фінансової незалежності ($K_{фн}$)	$\geq 0,5$	від 0,6 до 0,84
6. Коефіцієнт капіталізації чистого прибутку ($K_{чп}$)	$\geq 0,35$	0,5
7. Середня рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком (Рент)	$\geq 15\%$	17,3%
8. Сплата дивідендів, % до статутного капіталу (СД)	4,25%, починаючи з 6-ого кварталу	6-ий кв. – 3,85%; 7 – 16 кв. – 5,3 до 11,2%

За вихідними даними табл. 1 заповнюється порівняльна таблиця результатів експертизи, що отримав кожний студент. Приклад наведено у табл.

Таблиця 2

Економічні показники проектів за результатами експертизи

Показники		П.І.Б. студентів				
		Шеремет В.О.	Іваненко К.К.	...	Петрусь О.М.	Гудзь Ю.П.
1. Т _{ок} , роки	Значення	2,7	2,5		3,1	3,3
	Місце	2	1		3	4
2. ССД, %	Значення	13,2	13,4		14,1	14,2
	Місце	3	4		2	1
3. NPV, тис. грн.	Значення	199	1200		1307	1505
	Місце	4	3		2	1
4. IRR, %	Значення	7,5	7,7		7,0	7,3
	Місце	2	1		4	3
5. Кфн	Значення	0,65	0,54		0,67	0,55
	Місце	2	4		1	3
6. Кчп	Значення	0,4	0,4		0,37	0,35
	Місце	1	1		3	2
7. Рент.	Значення	13,9	15,2		15,8	16,0
	Місце	4	3		2	1
8. СД, %	Значення	4,25	4,32		4,6	4,27
	Місце	4	3		1	2
Сума місць	За однаковою значущістю	22	20		18	17
	З урахуванням вагових коефіцієнтів	2,72	2,2		2,52	2,32
Рейтинг	За однаковою значущістю	4	3		2	1
	З урахуванням вагових коефіцієнтів	4	1		3	2
Оцінка	Бали	85	95		90	100
	ECST	В	А		А	А
	За національною шкалою	добре	відм.		відм.	відм.

Коментар до табл. 2. Розглянуті два приклади розрахунку суми місць: 1) коли всі 8 критеріальних показників мають однакове значення; 2) задля підсилення важливості окремих показників, були введені вагові коефіцієнти, а саме: показники 1, 4 та 7 мають по 20% ваги із 100%; решта 5 показників – по 8%. Відповідні розрахунки (на прикладі даних студ. Шеремет В.О.)

$$1) \quad 2+3+4+2+2+1+4+4=22;$$

$$2) \quad 2*0,2+3*0,08+4*0,08+2*0,2+2*0,08+1*0,08+4*0,2+4*0,08= 2,72.$$

З огляду на диференціацію важливості окремих показників відбулася зміна лідерів. «Аутсайдер» не змінився. Якщо б йшлося про оцінку кредитоспроможності кожного з інвесторів, тоді за значущістю перше місце мав би посідати той інвестор, який має максимальне значення показника № 5 - фінансової незалежності, тобто частки власного капіталу у сукупних джерелах фінансування (у прикладі – студ. Петрусь О.М.).

Усі розрахунки виконуються в середовищі Excel. Програмне забезпечення дозволяє робити всі розрахунки у реальному режимі часу.

Під час обговорення підсумків контрольної роботи бажані виступи переможця та того, хто посів останнє місце, з аналізом причин отриманих результатів. Наприклад, студ. Шеремет В.О. в ході експертизи вдавався до таких роздумів:

- частина тимчасово вільних коштів (за даними балансу руху грошових коштів) спрямовувалась у фінансові інвестиції, зокрема на депозитні рахунки у комерційних банках. Це дозволяло отримувати, окрім прибутку від реалізації продукції, ще й «інші фінансові доходи» і завдяки цьому збільшувати загальний фінансовий результат та чистий прибуток. Окрім підвищення ефективності інвестування, це призводить до диверсифікації інвестиційного портфелю та зменшення фінансових ризиків;
- кредитна угода щодо терміну отримання довгострокового кредиту була скоригована: замість першого кварталу – другий квартал;
- під час розрахунку амортизаційних відрахувань для 4 та 5 груп основних фондів було використано метод прискореної амортизації;
- капіталізація чистого прибутку, тобто його реінвестування за 2 - 5 квартали – 100%, 6 – 16 – 50%.

Багаторічний досвід застосування конкурсних оцінок свідчить про підвищення мотивації з боку студентів у навчальному процесі. У переважній більшості випадків екзаменаційна оцінка (тобто після співбесіди зі студентом) не відрізняється від тих, що були отримані впродовж модульного контролю знань. Тобто на базі конкурсних оцінок переважна більшість студентів може бути звільнена від екзаменаційної процедури, тобто отримувати оцінку атоматично.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Податковий Кодекс України*. 2010 // ел.ресурс www.rada.gov.ua
2. *Ізмайлова К.В.* Фінансовий аналіз у будівництві. К.: Кондор, 2007. – 227 с.
3. *Гойко А.Ф., Ізмайлова К.В., Куліков П.М.* Економіка будівництва: навчальний посібник. – К.КНУБА, 2014. – 140 с.

Отримано: 06.02.2014